

चरित्र-पुच

लुम्बिनी वर्ष

Dhamma.Digital

शिल्प अश्वघाष

चरित्र-पुच

भिक्षु अश्वघोष

आनन्दकुटी

स्वयम्भू

काठमाडौं

Dhamma.Digital

प्रकासक

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

श्रीघ नघः टोल

काठमाडौं

बुद्ध संबत २५२३
नेपाल शंबत १०६६
बिक्रम संबत २०३६

ह्लापांगु संस्करण : द्वलछि (१०००)

थ्व छु पह ?—

मनूतेगु पह

कोक्क पह

गलित स्वीकार मयाय्गु पह

जिद्दि पह

कलाया खँ न्थनेगु पह

दौष जक खनेगु पह

लोभी पह

थाकू: शाक्य प्रेस, येँ, फोन-१३६०४

धर्मदान

दिवंगत पिता हेराकृष्ण तुलाधर
दिवंगत माता कुलप्रभा तुलाधर
तँलाछि, तथा

दिवंगत पिता आसारत्न तुलाधर
दिवंगत माता तेजमाया तुलाधर
त्यौड पिनिगु पुण्य स्मृतिस

थ्व 'चरित्र पुच' धयागु सफू धर्मदान यानागु
पुण्यं जिमि माँ बा पिन्त निर्वाण
लाभार्थ हेतु ज्वीमा धका
प्रार्थना यानापिं

मोतिकृष्ण तुलाधर
तेजप्रभा तुलाधर
तँलाछि, काठमाडौं

Dhamma.Digital

माता कुलप्रभा तुलाधर, तँलाछि

जन्म - नेपाल सम्बत १०२०

विक्रम सम्बत १९५७

मृत्यु - नेपाल नम्बत १०७०

विक्रम सम्बत् २००७

पिता आशारत्न तुलाधर, त्यौड

जन्म - नेपाल सम्बत १०१८ पोहेलागा:

विक्रम सम्बत १९५५ माघकृष्ण औंसी

मृत्यु - नेपाल सम्बत १०५८ यल पञ्चदान

विक्रम सम्बत १९९५ भाद्रशुक्ल अष्टमी

माता तेजमाया तुलाधर, त्यौड

जन्म - नेपाल सम्बत १०१८ गुँलागा:

विक्रम सम्बत १९५५ भाद्रकृष्ण गोकर्ण औंसी

मृत्यु - नेपाल सम्बत १०७९ थिलागा:

विक्रम सम्बत २०१६ पौषकृष्ण दुतिया

न्ह्यापांयागु खँ

मनूतेगु जीवन न्ह्याईपुसे चवनीगु हे थः थःगु चरीत्र अनुसारं खः । मनूतेगु पह चह बाँ मलाइ बले न्ह्यागु ज्या यासानं न्ह्याइपुसे मच्चं । मनूते चरित्र बाँ मलागुलि याना जीवने न्ह्याइपुसे चवंगु घटनात कया, मनूतेगु बाँ मलागु पह चह जक ल्यया थुकी खँ व बाखें दुध्याका तथा ।

प्रुफ स्वया चव च्वं मती वन संसारे मनूत सकलें चरित्र बाँ मलापि जक मखु । चरित्र बाँलापि, पह चह हिसि दुपि नं दु । धर्म कर्म याइपि नं दु । उदाहरणया लागी छगू खँ न्ह्यथने ।

छन्हु जि असनं रत्नपार्क पाखे वना चवना बले मनू छम्ह केरा खोलाय् चवयला दल । व मनू खुत्यां खुत्यां काकां वन । वया ल्यूने वना च्वंमेस्यां व केरा खोला कया छथाय् ध्याकुं चाय् वां छोया बिल । अले मती वन अथे मन खना याय् सर्पि दु खनि । गुलि बाँलागु पह !

आनन्दकुटी पाखें सरासर शहर पाखे वया चवना बले छम्हेसित कथ सुत । कथं सूबले स्यातला छु थें भुनु भुनु हाला वन । वया ल्यूने वना च्वंमेस्यां कं कया मनूत जुइ मखुथाय् छले लिक्क चीका तथा थकल । थ्व नं बाँलागु हे पह खः धयार्थे मती वन ।

ख)

विजेश्वरी देगया थाय् यहाँ कुहाँ ज्वी थाय बाँलाक त्वहँतं तंगि देका मनू तेत ज्वीत अपुका तल । लः या त्यांक नं देका लेँ वंपिनि लः त्वने खन । श्व नं चरित्र बाँलागुया चि खः धयार्थे मति वन ।

छःहू मनूत छपुच मुना म्वा मदुगु निन्दा चर्चाया खँ लहाना च्वन । अनसं छम्हेसिनं धाल- छु म्वा मदुगु खँ लहाना च्वनागु । न्यने बले न्हायपं सिच्चुसे च्वंगु धका खँ लहायगु । न्यं पिनि न्हायपं क्वाचुसे च्वंगु निन्दा चर्चा याय्गु पह बाँमला । थथःगु पह चह बाँलाकेगु स्वरे । थथे धाइपि नं दु खनिका धयार्थे मती वन ।

महापरित्राण याकीपि, बुद्धपूजा याकीपि, बाखँ कनीपि, बाखँ कंकीपि, सफू छापे याइपि, सफू च्वया च्वंपि दु । श्व फुकं भिगु चरित्रया चि खः । एनं अथे धर्मया ज्या याना च्वंपिके नं श्व सफूती दुथ्याका तयागु जिद्धि पह, कोविक पह, गत्ती स्वीकार मयाय्गु पह, लोभी पह आदि थुपि दुगुणत मचायक फुकसिके धयार्थे दया च्वंगु पह चह खः । थुमिसं मनूतेगु चरित्रयात बुलुसे च्वंका व्यु । उकि थज्योगु पह चह तका छ्वे फुसा जीवन न्हाइपुसे च्वनीला धयागु आशां चरित्र पुचः धका सफू च्वयागु खः ।

श्री मोतीकृष्ण, तेजप्रभा तुलाधर पिसं निखेंसनं दिवगत जुइ धुंकुपि माँ अबु पिनि पुण्य स्मृतिस सफू छापे याय्त मागु खर्च त्याग याना दिल । सफू छापे याना धर्मदान याय्गु नं छगू चरित्र शुद्ध ज्वोगु धर्मया ज्या खः । उकि वेकपिनं दुनुगलं निसें कृतज्ञता प्रकट याना च्वना ।

सफू चवयार्थें याकनं याकनं छापे यायत न्हाचिला उत्साह बढे याना
ब्यूगुलि धर्मकीर्ति विहारयात धन्यवाद बिया चवना ।

विहारे थ्यंय प्रुफ बिइहया कया नं यंका सफू बांलाक छापे याना
ब्यूगुलि शाक्य प्रेस नं धन्यवादया पात्र जू ।

ध्यानकुटी

— अश्वघोष

बनेपा

२९/३/२०३६

Dhamma.Digital

प्रकाशकौय

धर्मकीर्ति विहारं व धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी पाखे (६०) खवीगुगु पुष्पमालाया रूपे छापे याय् खना धर्मकीर्ति परिवार साप लेता ।

युकथं चरित्र सुधार ज्वीगु शिक्षां जागु सफूत ध्वया प्रकाशनया ले जिमित न्ह्यज्याका ब्यूगुलि जिपि धर्मकीर्ति परिवार पूज्य अश्वघष भन्तेया प्रति कृतज्ञ जुया । वसपोलया कलम नं न्ह्याबले न्ह्याना च्वनेमा घका कामना याना ।

धर्मकीर्ति विहारया उपासक उपासिका पिनिगु नुग मस्यागु त्याग चेतनां याना नं जिपि प्रकाशनया ले फन न्ह्यब्वाय् फया च्वंगु ।

श्री मोतिकृष्ण तुलाधर व तेजप्रभा तुलाधर तंलाछि पिनि निखेनं दिवंगत मां बौ पिनि नामं ध्व चरित्र पुचः घयागु सफू छापे याय्त आर्थिक सहयोग बिया दीगुलि वेकपिन्त आपालं धन्यवाद बिया च्वना । युक्तं सापिनिगु नामं सफू छापे याना धर्मदान यानागु पक्कागु श्राद्ध खः ।

अध्यक्ष

२९/३/०३६

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

मनूतेगु पह

संसारे च्वंपि मनूतेगु पहचह खनी बले की गुबलें हिले
मास्ते वो, गुबलें खे मास्ये वो । मनूतेगु बांलागु पह
खनी बले लेता वो सा बांमलागु, हिसि मदुगु खनी बले की
सकलें दिक्क चाः । गुलिसिगुं कोक्कि पह खनी बले वाक्क
वोपि दु । गुलिं सुयागुं जिद्दि पह खना कपा स्यापिं दु ।
गुलिं सुयागुं तंकालि पह खना म्हाइपुसे च्वंका च्वंपि दु ।
थथे हे संसारे गुलिं गुलिं फुकं जिं याना धाय्गु पह दुपि,
गुम्हं गुम्हं करपिनिगु दोष जक माला ज्वीपिं, गुलिं माने
जक याके मापिं, गुलिं चाकरि जक याके मापिं दु । गुलिं
न्ह्यागुं खँ तुरन्त मेपिन्त कं वने हथाय्पिं दु सा गुलिं थःके
मदुगु गुण क्यना भिं जुया ठगे याइपिं, गुलिं थःके धन मदुसा नं
धनी पह क्यनीपिं, मसःसां सः पह याइपिं, लोभी ज्वीपिं, ईर्ष्या
याना नुग क्वाटा क्वाटां मुइकीपिं नं मदुगु मखु । थ्व फुक्क
संसारे च्वंपि मनूतेगु चरित्रया चिं खः, बानि खः, पह खः ।

थज्योगु पहचह व कुवानि तथा कुचरित्र मदेकेत गौतम
बुद्धं राज्य त्याग याना बोधिज्ञान लाभ याना दुःख कष्ट मधासे
गां गामे विज्याना धर्म उपदेश व भिंभिगु शिक्षा प्रचार याना

विज्यात । थःम्हं भिभिगु ज्या याना व थःगु चरित्र शुद्ध याना जक बुद्धं बाखँ कना विज्यात । वसपोलयाके च्चे न्ह्यथना तयागु मनूते दिक्क चाय् मागु, वाक्क वइगु, म्हाइपुसे च्वनीगु पह छुं हे मदु । बुद्ध धात्थें शुद्धम्ह महापुरुष खः । गथे धाल अथे ज्या याना विज्याइम्ह । उकिं वसपोलयात विश्वं सम्मानपूर्वकं पूजा सत्कार याना च्वंगु खः । अथे धका बुद्ध खना दिक्क मचापिं नं मदुगु मखु । वसपोल खना दिक्क चापिं मूर्खपिं व ईर्ष्या दुपिं जक खः । वसपोलयागु बांमलागु पह खना दिक्क चागु मखु । बरू वसपोलयागु निस्वार्थं भावना खना, पवित्र चरित्र खना थःत मछिना जक स्वार्थीत दिक्क चागु खः । थःत लाभ सत्कार व माने यापिं मदया बुद्ध खना दिक्क चागु खः ।

की सकलें थथःगु बांमलागु पह तंका न्ह्याइपुक जीवन हनेगु आशां बुद्धया शरणे वना वसपोलया शिक्षा ग्रहण याना च्वना । बुद्धपूजा याना च्वना । बाखँ न्यना च्वना । बाखँ कना नं च्वना । धर्म देशना याका नं च्वना । तर थथःगु कोक्कि पह व कतिला पाक व कतिला सिं पह न्हना मवं, चब्बुक तोता मवं । हानं करपिनिगु चरित्र व चालचलन पाखे जक कीगु ध्यान वं । करपिनिगु कुचाल धासा की मयो । थःगु चाल धासा अथें । की उखान छगू दु “बुसैं वोगु बानि सिसैं तनी” थ्व थात्थें खः ला धयात्थें मती वो, हानं मती वइ अथे खः सा ला बुद्धया शिक्षा छाया ग्रहण याय्गु ? बाखँ छाया न्यनेगु, छाया कनेगु ? बाखँ कनेगु व न्यनेगु थथःगु पहचह बांलाका यंकेत खः । चरित्र भिकेत खः । थथे धका बाखँ न्यना थथःगु चाला

व पह बाँलाका यंकुपि नं मदुगु मखु । न्हापा न्हापा छु पह धाय्का च्वंम्ह मनु बाखँ न्यना, भिपि संगत याना वया चरित्र बांलात धाय्का च्वंपि कीसं खना । बाखँ सफुती स्रोतापन्न ज्वी बले स्वंगू बाँमलागु पह व चरित्र- १) जि व जि याना धाय्गु, २) न्ह्याग्गुं खँ नं शंका जक कया च्वनेगु, ३) मिथ्या दृष्टि (अन्धविश्वास) थुपि मदैगु धया तल । अथे हे सकृदागामी पदे थ्यनी बले क्लेश (मखुगु विचार) लोभ, द्वेष आदि सालुया वनी । अनागामी व अरहत पदे थ्यनी बले राग, द्वेष, मोह, मान ईर्ष्या आदि फुक्कं चब्बुक मदया वनी बा सने हे मफेक कोत्यला ते फँ धया तल । थ्व खँ मिले जू धका विश्वास याय् छि । तर धुइका काय् मफुगु खँ छता दु अरहन्त पदे थ्यने धुंका नं न्हापा न्हापा यागु पह व वानि ल्यना च्वनीगु गथे जुया । उदाहरणया लागी वा खँ थुइका काय्या लागी बुद्धकालीन घटना छगू न्ह्यथने ।

Dhamma.Digital

चण्डाल धका बो बीम्ह भिक्षु

भगवान् बुद्ध राजगृहया वेलुवन (पँया) विहारे विज्याना च्वंगु जुया च्वन । अबले पिलिन्दवच्छ धयाम्ह अरहन्त भिक्षुं न्ह्यामसितं “चण्डाल” धका सःतीगु जुया च्वन । आपासिनं धया च्वनी पिलिन्दवच्छ धयाम्ह भिक्षु जुया नं छु पह ? गपाय्सकं म्हुतु बाँमला का ! भिक्षुपि निम्ह प्यम्ह मुना गौतम बुद्धयाथाय् वना थ्व खँ कं वन । वसपोलं पिलिन्दवच्छ भिक्षु सःता न्यना विज्यात- छु थ्व सत्यगु खँ खः ला छं सकसितं

‘चण्डाल’ धका सःतीगु हँ ? पिलिन्दवच्छ भिक्षुं लिसः विल-
‘ख भन्ते’ ।

अले भगवान बुद्धं पिलिन्दवच्छ भिक्षुया पूर्वजन्मया बारे
विचार याना भिक्षुपिन्त न्यंका विज्यात- भिक्षुपि ! छिमित
पिलिन्दवच्छं “चण्डाल” धाल धका नुगले स्याके मते । व
अरहन्त जुइ धुंकल । व भिक्षुं सुयागुं प्रति छुं द्वेष भाव तथा
छिमित चण्डाल धका सःतुगु मखु । भिक्षुपि, वच्छ भिक्षु न्यासःगु
जन्मनिसें ब्राह्मणया कुले जन्म कया च्वंम्ह खः । मेपिन्त
‘चण्डाल’ धका धया जूगुलि वया म्य हे आपालं चाण्डाल शब्दं
खों थाना च्वने धुंकल । उकि हे वं सदा नं भिक्षुपिन्त व
मेपिन्त चण्डाल धका सःता च्वंगु खः । (उदान पालि)

थ्व घटना स्वे बले अरहन्त जूसा नं थःगु पह तना मवं ला
धयाथें शंका जुया च्वं । थ्व परम्परागत व वातावरणया नं
प्रभाव ला धया थें मती वं । कीथाय नं दु नि म्हुतु बाँमलापि
खनी बले अथे धयागु सुथंनिसें म्हुतु वाँखाय्वं माँ नाँ कया खँ
ल्हाइपित मेपिसं धया च्वं वया बाज्यापिनि, बौपिनि पालंनिसें
अथे खँ ल्हाइपि धका । गुलि गुलि कीसं खना च्वना मिसा
ह्योम्हेस्या कार्पि नं मिसात नाप जक भुले जुया च्वनीगु ।
पूर्व संस्कार धाइगु थ्वहे ला अथवा पूर्वजतेगु अभ्यास ला छु
खः अथे थथे हे धाय् थाकु ।

छन्हुया खँ खः सज्जनत छथो बुद्धयाथाय् वया न्यन- भो
शास्ता, छपिनि शिष्यपि यक्वं दु । गुलिस्यां चाला बाँला । तर
गुलि गुलि आपा याना पहचह बाँमलापि छु पह ! छु पह !!

यापि खना गथे जूगु ?

भगवान बुद्धं धया विज्यात— बगीचाय् मेथासं लिना
 स्वांमा पी है बले हा मकातले हः व च्वका कुछुना सुखू गना
 च्वनी । हा काल धाय्वं धस्वाना वइ । अथे हे जिथाय् नं मसः
 मस्यूर्निपि भिक्षु जू वइ । न्हू बले पहचह बांला, मछा पह दु,
 जब थःगु तुति बांलाक चुइ फे, आसन बसे जुइ, अले हानं
 पहचह ल्ये दना वइगु । थ्व अशिक्षितया चि खः । थ्व खे छक
 बांलाक अध्ययन याय् बह जू, विचार याय् माः थें च्वं ।

कोक्क पह

आ थन आपासिया मयोगु कोक्क पहया बारे खँ न्ह्यथने । नाइक खँ लहाइगु सकस्यां यो । पशुतेत नापं नाइक खँ लहाइगु यो । थ्व खँ कोक्कतसें मस्यू । कोक्कतसें स्वेबले फुकसितं कोक्के जुया ख्याना ते फइगु छगू तःधंगु धन थें ताः । तर नाइक खँ लहाय् बले ति कोक्के जुइ बले मनूते मयो धयागु मनूतसें थूसा, अथवा नाइक खँ लहाय् बले ल्वहँ थें छागु नुग क्यातुया वं धयागु थूसा शायद मनूतसें कोक्क पह तोता छोइ ला !

आ थन मेपिनिगु पहया खँ न्ह्योने ते न्ह्यो छिकपिन्त थ्व पंक्तिया लेखकयाके दुगुपहया बारे छक चर्चा याय् । गथे गथे मचां निसें जिके दया च्वंगु पह खः, “कोक्क पह” । जन्मनिसें ज्वना वयागु धाय्त जि बांलाक मस्यू । ख जा जिमि अबु नं कोक्क पहम्ह खः । उकि जि नं मचांनिसें कोक्क जूगु धासा नं पाइ मखु ।

गुबलें गुबलें न्यना च्वना मिसाते हारांम्ह मचा कया च्वनी बले धया च्वनीगु— थ्व मचा प्वाथे दुबले मांम्ह हारां जुल, उकि मचा नं हारां जुल का ।

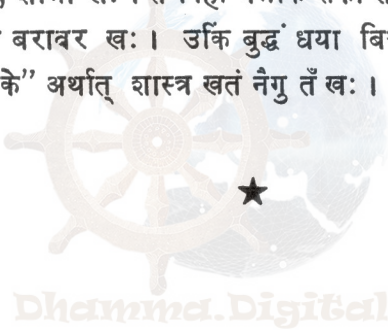
जि फिखुदँ दुबले कुशीनगरे म्हासु वसः पुना प्रव्रजित जुया
 ळले व श्रीलंकाय् उपसम्पदा दीक्षा कया भिक्षु जुया बले गज्योगु
 मन याउँसे च्वं । जिगु फोक्क पह गन वं गन वं ज्वीक बेपत्ता
 जुल । चब्बुक तोता वंगु जा मखुनि । देसलाइ बत्ताय् दुने मि
 सुला च्वने थें फोक्क पह सुला च्वन खनि । देसलाइ पिकया
 बत्ताय् भ्वायाक्क की बले तिनि मि भ्वाइयां पिहां वै थें जिके
 नं मयोगु खँ न्यने बले व थःम्हं धया थें मदै बले जक मखु धयागु
 खँ निक स्वक लिसा कया न्यन कि देसलाइ बत्तां मि पिहां वइ
 थें तँ पिहां वइगु चाहे मचा । जिगु फोक्क पह, जंगली पह
 खना मेपि सुंक च्वनी । इमिसं धाइ छु पह ?

गजवगु खँ ला जि भिक्षु जुया नीदँ (२०) तक जि थःत
 थःम्हं फोक्क पहम्ह, तंकालिम्ह धका मस्यू । तँ पिकाय् मज्यू
 धका बाखँ कना च्वना, सहयाय् माः धका सफू च्वया च्वना, तर
 तँ पिहां वैगु चाहे मचा । जि फोक्के ज्वी बले होश छत्ति मडु ।
 फोक्क पह व जंगली पह ल्यना हे च्वन । पासापिसं जित
 फोक्कम्ह व जंगलीम्ह धासेलि तिनि जिगु पह थज्योगु धका
 चाल ।

छक निक जि थःत थःम्हं दिक्क चा, गथे जुया जि तंकालि
 जूगु धका । धयागु खँ छकलं मेपिसं मथुइ फु । मथुया लिसा
 कया न्यन कि तँ पिहां वे धुंकी । थ्व जि मचा । छुं खँया बारे
 थःम्हं थथें मेपिसं मथुइ फु धयागु जि मथू । जिगु पह धासा
 जि छक धाय्वं तुं तुरन्त थुइका काय् मा थें च्वं । मथू धाल
 कि तँ पिहां वगु । न्हाबलें नापं च्वंच्वनापिसं जित फोक्कम्ह

व तँकालि धाइगुलि आः चाया वल । तर तँ पिहाँ वे न्ह्यो
चाय्के मागु अथे मजुसे लिपा तिनि चाइगु । थुलि जक जूसां
फाइदा ला दु । ताउत तँ मच्चं ।

फोक्कि पह धयागु खिचाते हे मयो धका फी सकसिनं
स्यूगु खँ खः । तँ पिकया बो बी बले खिचां हे बाग मिखां भ्वायां
भ्वायां स्वया च्वनीगु । फी मनूते गथे यइगु का ! सकस्यां
नाइक खँ ल्हाइगु यो । थथे नाइक खँ ल्हाय् सैगु नं छगू तःधंगु
धन खः, शोभा खः । तँ पिहाँ वलकि सेका तयागु विद्या शास्त्र
फुकं चा बराबर खः । उकि बुद्धं धया बिज्यागु “कोधो सत्थ
मलं लोके” अर्थात् शास्त्र खतं नैगु तँ खः ।

गलित स्वीकार मयाय्गु पह

गलित वा द्वनिगु धयागु न्ह्याम्हसिगुं पाखें जुइगु सम्भव दु ।
बुद्धिमत्तापूर्वकं सचेत व सतर्क जुया च्वनीपिसं भूल याइ
मखु दोंक ज्या याइ मखु धका धाय्फु । छम्ह तःधंम्ह महापुरुषं
धया तगु उक्ति छगू थन लुमंके बह जू । “गलित मयाम्ह मनू
मखु, हानं बारम्बार गलित याइम्ह नं मनू मखु” थुकिया मतलब
खः ज्या याना यंक्य बले भूल धयागु ज्वी फु, द्वने फु, तर हानं
हानं ज्या द्वंकल धासा, गलित यात धासा व महान अपराध खः ।

साइकल गइपिसं घाःपा जुइकेत सेकी मखु । लाल काय्
सेकीम्हेस्यां लः ह्वारा ह्वारां त्वने धका लखे म्हिता च्वंगु खै
मखु । अथे ठक्कर ननं साइकल गय् सै । तर थन मुख्य खँ
छु धासा गलित जूसा द्वन खः वा धका भूल स्वीकार याय्गु
छगू तःधंगु गुण धर्म खः कलह व ल्वापु मदंगु वासः खः । थम्हं
यानागु गलित स्वीकार मयात धासा परस्पर ल्वापु जुइ ।

भगवान बुद्धं भिक्षुपिन्त नियम छगू देका बिज्यागु दु,
वाछि छक पुह्नी व आमाइ बले तिथि अनुसार भिक्षुपि उपोसथ
गृहे मुना आपत्ति देशना (आन्मालोचना) अर्थात् जिगु पाखें
थुगु थुगु गलित जुल धका प्रकट याय्माः अले मेम्हस्यां धाइ

हानं थज्योगु गलित थ मजुइमा मा । संयमी जुया च्वं ।

सुं मनूतःधं जुइ मन दुसा, नेता जुइ न्ह्यांसा न्ह्याग्गुं ज्या याय् बले फत्तिं फत्तले सतर्क जुया मद्रं क याय्माः । छुं कारणवश गलित जुल धासा गलित जुल धका महसूस याना भूल स्वीकार याय्गु महापुरुष लक्षण खः ।

जि न्यना तयाथें २०१३ साले धर्मोदय सभाया आयोजनाय् चतुर्थ विश्व बौद्ध सम्मेलन जूगुली सारा नेपालीतसें (बौद्ध अबौद्ध) गुहालि विल । उनु सम्मेलनया ज्या फुक्कं भिक्षु अमृतातन्द महास्थविरया निर्देशने जुया च्वंवले वसपोलं स्वयम सेवकतेत नुगले स्याक्क छु छगू धाल धका सकलें मुना अमृता-नन्द भन्तेयाके न्यन हँ— छर्पि अपाय्सकं विद्वानमह भिक्षु जुया नं थथे छाक्क खँ ल्हाय् ज्यू ला ?

वसपोलं धया बिज्यात हँ— तःधं जुइवं व विद्वान जुइवं तुं गलित धयागु जुइ मखु ला ?

थुलि खँ न्यने धुंका स्वयं सेवकत सकलें सन्तुष्ट जुया ज्या यात हँ । अवले वसपोल अमृतानन्द महास्थविरं उलि धया गलित स्वीकार मयागु जूसा गतिविधि मेगु हे जुल जुइ । थौं कीगु समाजे आपालं मनूत थःगु गलित स्वीकार याय्त तयार मजू । थुंकि याना यक्को हे कार्यक्षेत्रे असन्तुष्ट व ज्या स्यना च्वंगु दु । थःगु द्वंगु खँ स्वीकार मयाय्गु तःधंगु कमजोरी व अवगुण खः धयां अपोगु खँ जुइ मताया । थःगु गलित स्वीकार मयाइपिं आजक मखु गौतम बुद्धया पाले नं भिक्षुपिनि पुचले दु धयागु खँ पालि साहित्य साछि दु । वहे खँ थन न्ह्यथने त्यना ।

गलित स्वीकार मयाइम्ह भिक्षु

भगवान बुद्ध श्रावस्ती जेतवन विहारे विज्याना च्वंबलेसिगु घटना खः । अबले अन थुल्लतिस्स धयाम्ह भिक्षु छम्ह नं दुगु जुयाच्चन । व भिक्षु धासा भगवान बुद्धया ककाया काय् राजकुलयाम्ह जुयाच्चन । बैस वंका अथवा बुरा ज्वीका भिक्षु जूम्ह खः । भगवान बुद्धयात प्राप्त जूगु साक्क भोजन नया प्वात्या प्वात्यां ल्हंका च्वंम्ह खः । उकिं वयात थुल्लतिस्स (तः त्याम्ह तिस्स) धका नां जूगु । बैसं जक बुरा, ज्ञानं मचा हे तिनिम्ह जुया च्वन । अभिमान व तःधं छू पाखें ला नकतिनिया ल्याय्म्हचा तिनिम्ह खः । अभिमानी जूगुया कारण खः भगवान बुद्ध थः दाजु परे जूम्ह जूगु व राजकुलयाम्ह नं जुल । हानं भगवान बुद्धया मनूत नापलाना विज्याइगु बेठकेसं दथ्वी लाक्क धिसिमिसि धाय्क महास्थविर (थकालिम्ह) थें च्वंक फयतुना च्वनीम्ह जुया च्वन । स्वे हे छम्ह तःधंम्ह थकालिम्ह हने वहस्ह थें च्व च्वनीम्ह जुया च्वन । पिनें महास्थविरपि व स्थविरपि आगन्तुक (हने बर्हिपि पाहाँ) भिक्षुपिं बुद्ध नाप लाय् धका दुहां विज्याइ बले थुल्लतिस्स न्ह्योनेसं फेतुना धस्वाना च्वनी । आगन्तुक (अतिथि) भिक्षुपिनि मती खः थ्व छम्ह तःधंम्ह विद्वानम्ह महास्थविर धका याय्मागु शिष्टाचार वन्दना मान यासा नं सुं क च्वंच्वनी । आगन्तुक महास्थविर (भिक्षु जुया नीदँ च्वेयापिं भिक्षु) पिसं वर्षावास गुलि दत (भिक्षु जुयागु गोदं दत) धका न्यनी बले थुल्लतिस्सं लिस वो- बुरा ज्वी धुंका हाले हे तिनि भिक्षु जुयाम्ह वर्षावास हे मच्चनानि धका ।

आगन्तुक भिक्षुपिसं बो बी छंगु श्रमण पह ताले मला,
आमज्योगु चाला बांमला । आम पह भिक्षु पह मखु ।

थुलि जक धाय्वं थुल्लतिस्सं तँ चाया धाइ- जित म्हसीका
जक खँ ल्हा, स्यू ला जि सु ? भगवान् बुद्ध जिमि तःवाया
काय् । जि राजकुलयाम्ह स्यू ला ? योयो यें धाय् दैमखु धका
ख्वा ग्यानापुक तथा हाहां बुद्धयाथाय् बना उजुरी या वन ।
तथागतं वयाकेन्तुं न्यना विज्यात- छं आगन्तुक सत्कार मयाना
ला ? थकार्लिपिं दुहाँ वो बले बन्दना याना तुति सिलेत लः
तथा मबिया ला ? आसन (लासा) लाया मबिया ला ?

थुल्लतिस्सं धाल- छु नं मयाना । भगवान् बुद्धं हाकनं
धया विज्यात- छु बैठके च्वंम्हेस्यां याय् मागु कर्तव्यं छुं मयासे
च्वन । छंगु हे गलित । छंगु हे भूल खः । छं आगन्तुक भिक्षु
पिके द्वन खः धका भूल स्वीकार याना क्षमा फों । छं तःधंगु
गलित यात । आमज्योगु पह बांमला ।

थुल्लतिस्सं धाल- जितन्तुं लाको पाको बो बीपिन्त जित्तुं
क्षमा फोनेगु ? फोनी मखु क्षमा धका तं चाया पिहाँ वन ।

भगवान् बुद्धया पाले हे वसपोलं गलित क्यना क्षमा फों
धया विज्यातं हे द्वन खः का धका भूल स्वीकार मयापिं दु ।
अज्योपिं आ नं दु । गलित स्वीकार यानां छुं मस्यं । अले मने
यक्वं आनन्द व शान्ति दइ । (धम्मपदट्टकथा)

जिद्दि पह

संसारे मनूतेगु चरित्र थी थी दु । समाजे नाना प्रकारया पह दुपि मनूत दुगुलिं छखें ला म्हाइपुसे मच्चं थें च्वं । मन वःलासा जक न्ह्याइपुसे च्वनी । मखुसा जीवने न्ह्यावलें कच कच जक ज्वीका च्वने माली । बगीचाय् छगू हे प्रकारया स्वाँ ह्वया च्वंसा नं, न्ह्याइपुसे बाँलाना च्वंसा नं तःताजि यागु स्वाँ ह्वया च्वंगु बगीचाय् आपासिया न्ह्याइपु ता थें च्वं । तर बगीचाय् ह्वया च्वंगु स्वाँ न्ह्यागु हे जूसां फुक्क स्वाँया ज्या मेपिनि मन चक्कंकेगु, स्व स्वपिनि खा यचुकेगु व ले ताय्केगु ज्या खः । स्वाँयाके स्वार्थ पह मदु । हानं बगीचाय् न्ह्याबलें, न्ह्याग्गुं इले वहे स्वाँ जुया च्वनी मखु । ऋतु अनुसारं हावा-पानी कथं स्वाँ हिला वनी । अथे हे मनूतेगु पहचह नं पाना वनी । मपाकुसे च्वने फैमखु । सत्संगया गुणं नं मनूतेगु पहचह पाना वं । चरित्र हिला वं । थाय् स्वया, ई-ब्यो स्वया पाना वनेमा । थथे धयागु अवसरवादी ज्वीगु, थःगु स्वार्थ सिद्ध जक याय्गु पह मखु । थःत नं परयात नं भि ज्वीगु कथं हिला वने माः ।

आख ब्वना सेका सीका तःथें नं गुलिं गुलिं मनूते पह

पाना वं । तर गुलिसिगुं जिद्दि पह छता दु न्ह्याक्को सेका सीका तसा नं हिला मवं । गथे खः अथे हे । जिद्दि धयागु थःम्हं धाय् धुन कि सं छपु हे फरक याय् मज्यू ।

गुलिं गुलिसिगु जिद्दि पहलं याना भिनीगु नं दु । थःत नं करपिन्त नं हित व भिं जुइगु जिद्दि नं दु । तर गुलिसिगुं जिद्दिं याना थःत नं करपिन्त नं हानी जुइगु, स्यनीगु ज्या जू वं । न्ह्याथाय् नं थःम्हं धया थें हे जुइ मा धयागु मदु । थथे जुइ फैं नं मखु । जूसा नं स्थायि जुइ मखु । भगवान बुद्धं स्थानो-चित्त प्रज्ञाया वारे व्याख्या याना बिज्यागु साव बांला जू । थाय् व ई—व्यो स्वया ज्या याय्गु बुद्धियात स्थानोचित्त प्रज्ञा धाइ ।

आपाल धया थें जिद्दि पह दुपिके थाय् स्वया ज्या याय्गु बुद्धि मदु थें च्वं । कीसं न्यना तया जर्मनीया हिटलरया नां । व छम्ह तःधंम्ह राजनीतिज्ञ जूसा नं वयागु जिद्दि पहलं व एकोहरी चरित्रं याना आपासित हानी जुइगु व स्यनीगु ज्या जक यागु मखु थः हे नं बीख नया सिना वने माल । व हिटलरं सुयागुं हे खँ व सल्लाह न्यनी मखु । थःम्हं धया थें हे याय् माम्ह हँ । उकिं वया मत्रीपिं हे दिक्क चा । जिद्दि पहलं याना बांमलाक हे हिटलर पतन जुल । कुतुं वन । आपासिया जिद्दि पह धयागु मयो । एसा नं गनं गनं जिद्दि पहलं ज्या ब्यू । तर फुकभनं मखु । अपोलं याना जिद्दि पहलं थःत नं मेपिन्त नं हानि जू भिं मजू ।

जिद्दिम्ह मिसा

भगवान बुद्धया पालेयाम्ह पटाचारी धयाम्ह मिसा छम्ह

दु । व छम्ह साहुया म्हाय्मचा खः । ल्यासे जुइका तकं छेँसं तया तल । जातं लोम्ह साहुते काय्मचा मलू धका बिया मछोसे तैतल । साहुया छेँसं तैतम्ह च्यो नाप पटाचारी मय्जुया मतिना जुल । अथे धयागु वयात थःगु मनं येकल, माया वन । निम्हेस्यां क्वात्तुक हे मतिना (प्रेम) जुल । निम्हं बिस्युं वन । छथाय् तापाक गामे बल्चा छगू देका च्वंच्वन । भातम्ह जंगले वना सिमा पाला सि मिया कमाय् याना जीवन हना च्वन । थः योम्ह भात नापं च्वने दया साहुया मचा जूसां दु दुगु मसा सां नया, बल्चाय् च्वने मासां दुःख मता ।

दँ बदँ लिपा मचा प्वाथे दत । मचा बुइ बले बिचा याइपि सुं मद्रु । मिजंतसें बिचा याय् मसः धयागु धन्ना जुल ला छु थें मचा बुइ थें च्वंका भातमेसित धाल-थः छें वने माल ।

भातम्हेस्यां धाल- छु ख्वालं वनेगु ? अन वंसा ला छिमि मां अबुं जिगु लाफः पिया बीका । अनसं च्यो ज्या याना च्वनामेस्यां म्हाय्मचा ब्वाके हया गथे अन वनेगु ? छं थःछेँ वनेगु खँ ल्हाय् मत्य ।

पटाचारीं धाल- मां धयाम्हेसिगु नुग छ मिजं नं छु स्यू ? न्हापां छक बो बी का ! म्हाय्या खा खनी बले माँया नुग अथें नाइया वं स्यू ला ? थज्योगु खँ मिजंतसें छु स्यु ?

भातम्हेस्यां धाल- साहुनीतेगु पह छं मस्यु । पुलांपि साहुनीतेके जाति भेद साप बल्ला । क्वह्यंमेसिके वन धका साप नुगले स्याका च्वनीपि दु स्यू ला ?

पटाचारीं भातया खँ न्यं हे मन्यं । भातम्ह जंगले सिंका वना च्वंतलें थः छेँ वने धका वन । लेँ हे मचा बुइ कल । भातम्ह वना छेँ व्वना हल ।

न्हापां छक ला दुःख जू बले मचा देकेगु ज्या याय् मखु धया थें मती तल । तर दँ-बदँ दुबले दुःख लोमन । हाकनं प्वाथे दत । हाकनं भातया खँ मन्यं । जिद्दि जुया पटाचारी मय्जु थःछेँ वन । हानं लेँ हे मचा बुल । अबले वा वल । चिकुसे च्वन । भातम्ह लँ लिसें वना सो वं बले चिकुया मूच्छी जुया च्वन । मि च्याकेत भातम्ह सिंका वं बले वयात वीख दुम्ह सर्प न्याना बिल । अनन्तुं सिना च्वन । पटाचारिया दुःख फन वढे जुल ।

ध्व घटनां धया च्वं जिद्दि पहलं थःत नं परयात नं हानि जुल । थज्योगु जिद्दि पह मज्यू । जिद्दि पहलं मनूत ह्यामी जुइ यो । थःम्हं धया थें हे याय् मागु जिद्दि पह दत धाय्वं ज्या यक्व स्यना वं । थःम्हं धया थें मन्त कि करपिसं याना तगु ज्या नं स्यंके मास्ते वइगु जक मखु, स्यंका नं बिया च्वंगु कीसं खना च्वना, न्यना च्वना । थःम्हं धया थें हे याय्मा धयागु जिद्दि पहलं याना ताकाल तकं मने अशान्ति जुया च्वने माले यो । थथःगु स्वार्थ पूर्ति याय्गु जक मनसुवा ज्वना ज्वीगु फन हे खतरा ।

गनं गनं गुबलें गुबलें जिद्दिपिं नं माः । मखुसा मनूत यो यो थे सना, यो यो थे ज्या याना यंकी । छम्ह निम्ह विवेक बुद्धि दुपिं, लिज्ञां दुपिं, जिद्दिपिं नं मदेक मज्यू । लिज्ञां धयागु

मदुपिनि न्ह्याबलें ज्या स्यंका पश्चाताप जुइका चवने माली
 यो । अज्योपिन्त जिद्दिपि नं पासापिं माः ! गज्योपिं कि
 विवेक बुद्धि दुपिं व स्वार्थी मजूपिं । तर न्ह्याग्गुं थःम्हं
 धया थें हे याय् मागु धाय् धुन कि संगु छपु हे फरक मयाय्गु
 जिद्दि पह हिंसि मदु । थ्व पह मनूतेगु चरित्रयात कलंक खः ।

कलाया खँ न्यनेगु पह

थौं कन्हे बुढा बुढी आपासिनं धया चों जिमि काय् कलाया पर्सि तले दुहाँ वन । अथे धयागु कलाया खँ जक न्यना जुल । कलातं प्राधाथे जक याना जुल । मस्यु थौंकन्हे मनूते छु पह जुया वोगु । कलाया खँ न्यना विवेक बुद्धि छखे तया ज्या याना च्वंगु आ जक मखु न्हापा न्हापा नं जुया चों धयागु जातक वाखँ छपु थन न्ह्यथने ।

न्हापा न्हापा वाराणसी देशे ब्रह्मदत्त जुजुया पाले वसिट्टक धयाम्ह छम्ह पितृभक्त (अबुया सेवा याइम्ह) ल्याय्म्ह भाजु छम्ह दु । वया मां सी धुंकल । अबु बुरा जुइ धुंकल । छें बुरायात सेवा याइपि मेपि सुं मदु । उकि काय्म्ह वसिट्टक चा-न्हि मधासे अबुया सेवा याना चोन । छेंया ज्या सिधेका पिने ज्या वना कमाय् याना हइम्ह जुया चोन ।

छन्हु बुराम्ह अबुं काय्मेसित धाल-बाबु ! थुकथ गोन्हु तक चले जुइ । छेंया ज्या नं सोया कमाय् नं याना याकचां फुकं गथे ज्या जुइ । छन्त साप थाकुल । आः छन्त जि भमचा छम्ह सोया हे । अले छन्त भतिचा गुहालि जुइ, अपुइ, फुरसत नं दै ।

वसिट्टकं धाल- यो वा ! जि याकचां फुकं याय्फु । जितं
सुं मेपिं पासा म्वा । जित ब्याहा याना बीगु खँ ह्लाग्मते
ब्याहा याय् धुन कि क्कन पीर जुइ, बायात नं बाँलाक बिचा
याय् फेमखु ।

काय्मेस्यां मयो मयो धाय्कं अबुमेस्यां बाँलाम्ह भमचा
छम्ह सोया काय्यात ब्याहा याना विल । काय्मेस्यां भमचा
मेसित फुक खँ कना अबुयात सेवा याय्गु ज्या लः ल्हाना
विल । थः पिने वना कमाय् यावन ।

भमचा स्वेवले साव भलादमि थें च्वं, तर चालचलन,
पहचह बाँमलाम्ह जुया चोन । अर्थात् म्हुतु पिचु नुग वँचुम्ह
जुया चोन खनि । छुं दिन तक ससअबुया सेवा बाँलाक याना
चोन । उखान नापं दु- “न्हूगु तुफि बाँलाक बँ पू” । लिपा
जू लिसे वया मन ध्यें ध्यें धाया वल । छायासा भातमेस्यां
कमाय् याना हइगु ध्यवा फुकं अबुमेसित बीगु जुया चोन ।
कलामेस्या ध्यवा थःत मब्यु धका कुनु कुनु तँमो । व मिसां
मती तल- न्ह्यागु याना नं अबु व काय् फाया बी अले ध्यवा
फुकं थःगु ल्हाती लाका काय् । अवलेंनिसें ससबुमेसित नुगले
स्याकेगु गोसा गोल । गुबलें खाउँसे च्वंगु लः ब्यूसा गुबलें चुइं
चुइं पूगु लः बीगु । तरकारी देका ब्यूसा गुबलें चिसवा वो,
गुबलें चि हे मदेक जोरे याना बीगु जुया वल । मरि छुना
ब्यूसा गुबलें मबुक, गुबलें कोय्क छुना बी । बुरां छुं धाल कि
ज्या नं याय् मानि, अपजस नं फे मानि, छु जि भ्वातिनी ला ?
धका हक्का ल्वाना चोनी । छेँ छखां थःम्ह ई व खँ फाना

भातयात क्याना बुराया पह सो धका धया चोनी । मुसु जक तयां मगा छेँ छखां खै फाना हाय्कू । न्ह्याक्को सफा यासां मगा । नकेगु नं न्ह्याक्को बाँलाक साक्क थुया नकुसां मज्यू । वो जक बिया चोनीगु । छेँ ला नरक बराबर जुइ धुं'कल । चित्त सुख हे मडु ।

थुकथं तन्हु मछि कच कच जक न्यने मागुलि वसिट्ठकया दिक्क जुल । ब्याहा याय् मयो धाय्क ब्याहा याना बिया आ मागु कच कच ला ! थःम्हन्तुं भमचा हया बिल, थःम्हन्तुं भमचायात दुःख बिया चोन ।

कलामेस्यां धया चोन— थो बुरा नाप चोने मफु । वसिट्ठकया कलाम्ह यो । कलामेस्यां माया याना भुले याय् धुं'कल । कलामेसित धाल— आ छं हे धा छु याय्गु ? छं धाथे याय्गु ।

मिसां धाल— थो बुरा आ यक्को बैस दे धुं'कल, रोग्याहा जुइ धुं'कल, म्वाना चोबले हे नरके च्वंम्ह थें दुख भोग याना चोन । छं अबुयात श्मशाने यंका गाम्हुया म्वा म्वा गारे याना ब्यूसा बुरायात उपकार जुइ, उद्धार जुइ । अथे मयात धासा जि जा थःछेँ वने त्यल धका माक फुइं पिकया धाल ।

वसिट्ठक कलाया मोहे लाय् धुं'कल । मज्यू धाय् मफे धुं'कल । अथे जा याय्का तर बुरा जि नाप गथे वइ, गथे याना श्मशाने बोना यंकेगु ? अथें छेँ तोता वनी मखु ।

मिसां धाल— जि उपाय कना बी । छं थथे धा— थौं बहनी ध्यवा त्यासा कया तपिनिगु नां कं । बा नं फलनामेसित ध्यवा त्यासा बिया तगु मव्युनि । उकिं कन्हे बा हे जि नाप गडी

चोना कासं अले ध्यवा उठे याय्फै, मज्यू ला बा! थथे धाय्बले बुरा अवश्य छ नाय वनेत तयार जुइ । अले कन्हे न्हापनं बैल (दोहँ) गाडीसं बुरा तथा मसाने यंका छथाय् तःगागु गाःम्हुया थुना वा । अनं लिपा सापसंक लाय् लाय् बुबुं हाला व्यु डाकु वया लुटे यात, बुरायात नं यंकल धका धा ।

वसिट्टकं कलायागु खँ न्यना थें याय्त राजी जुल । वया न्हे दँ (७) दुम्ह काय्मचां थ्व खँ फुकं न्यना चोन । वसिट्टकं कन्हे सुथे अबुम्ह, नापं बोना यंक्यगु पक्का याना छन । मचाम्ह वाज्याम्ह नापं छन ।

कन्हे खुनु सुथ न्हापनं वसिट्टकं बैलगाडी ठोरु याना कू व दालचा छग नं तल अले अबुमेसित नं फेतुकल । वने त्यं बले वसिट्टकया न्हेदँ दुम्ह मचा नं जिद्दि याना नापं वे धका पिरे याना गाडीसं चोन । वसिट्टकया मती खः थो ह्याउंमचा तिति छुं मस्यूम्ह, ल्या मदु धका ।

द्यपे (मसाने) थ्यनेवं वाज्याम्ह व छेम्ह निम्हं गाडीसं तथा थः छम्ह जक कू व दालचा जोना गा म्हु वन । मचा नं विस्तारं कुहाँ वना अबुम्ह दुथाय् थ्यंक वन । अबुमेस्या गा म्हुया च्वंगु खना न्यन- वा ! थन आलु नं मदु, चाकु हि नं मदुथाय् छायाँ वँ म्हुया चोनागु ?

कुबुद्धिम्ह वसिट्टकं थः काय्यात छुं मस्यूम्ह ह्याउंमचा समके जुया धाल- छिमि वाज्या बुरा जुया नं रोग्याहा जुया दुख सिया चोन । आः वयात सिना वनेगु हे सुख जुइ धयागु मती तथा वाज्यायात थनसं थुना थकेत गाम्हुया चोनागु स्यूला?

मचां धाल- यो वा ! थो ला साव मभिगु ज्या जुल ।

अबुयात म्वाम्वाः गारे याय्गु त धंगु पाप खः ।

वसिट्टकया बुद्धि स्यने धुंकल । मचाया खँयात वास्ता
मयासे गा म्हु म्हुं त्यानुल धका छथाय् थस पाया आराम कया
चोन । अले मचा नं वहे कू जोना मेथाय् गा म्हुया चोन ।

वसिट्टकं न्यन- ए बाबु ! छं छु म्वा मदुगु ज्या सना चोनागु ?
मचां लिसः विल- अबु नं बाज्याथेन्तुं बुरा जुइ बले थन
तेपाले थुना बी । आवंनिसें बायात थुनेत गा म्हुया ते त्यना ।
। अबुआ ल्यू ल्यू वनेगु काय्मचाया धर्म खः । अबुं छु याना
थकल व चलन तोते मज्यू ।

वसिट्टकं कोके जुया धाल- सुंक चों अलच्छिनाम्ह मचा ।
जिमि काय् जुया नं जित स्यनीगु ज्या याय्गु ? छु मती
तयानु ?

मचां धाल- जि ला अबुयात नरकं बचे याय् त्यनागु ।
छं तधंगु पाप कर्म याय् तेन, थो पाप कर्मया फल बाँमलाक
भाग याय् माली । छक विचा याना सो सा, वा नं गज्योगु
मत्यागु राक्षसयागु कर्म याय् त्यनागु ।

वसिट्टकं भचा मम्भीर जुया होश तया विचार यात ।
काय् मचायात घेपुना धाल- पुता, छं सत्यगु खँ धाल । जि
थगु इच्छां थो पाप कर्म याय् त्यनागु मखु । छिमि मामं धागुलि
जक थन वयागु ।

मचां हाकनं धाल- वा ! अज्योम्ह पापीयात छेँ ते मज्यू,
पित्तन छोय् मा । जिमि मामं छन्त जक मखु थो कुलयात हे
ख्यु थाय् यंक्य त्यन । थो चिकिचा धंगु पाप मखु । मचाया

मृतुं धया च्वंगु खँ भगवानं धया च्वंगु थें जुल । वसिटुक बल्लं
 बचे जुल । अबुयात नं काय्यात नं गाडीसं तया छेँ लिहाँ वन ।
 धया कलामेस्या उखुनु साब लेता वो । छाया कि व छेँया हामा
 जुइगु जुल । ध्यवा फुकं थःगु ह्लाती लाइगु जुल । छेँ छखां
 सफा सुघर याना साक्क जोरे याना भातम्ह वइ धका पिया
 चाँगु । तापाकंनिसें मयोम्ह ससबु गाडीसं तया भातम्ह लिहाँ
 वैच्वंगु खना मिखां छुं मखन । मनंतुना थें मजुल । न्ह्योने
 जक थ्यनेवं ह्ला संका क्वात्तु क्वाना भातयात वो बिल-
 छिर्मि अबुयात म्वाम्वाः थन हया का मखुला ?

वसिटुकया मन हिले धुंकल । अबुयात जूगु अपमान सह
 याय् मफुम्ह जुल । गाडीं कुहां वयाखतं दुष्टम्ह कलायात साब
 संक दाया छेँलं पितिना छ्योत ।

मिसाया इज्जत मदेका लिक्कसं जःला खःलापिथाय् चों
 चोन । वया विश्वास खः मिजं धयाम्ह मिसा मदेकं चोने
 फेमखु । निन्हू प्यन्हू लिपा जित चाकर या बहे वइ । अभिमान
 नं गज्योगु ।

थुखे काय्मेस्या माँमं यागु पापया भोग याय् गात । थःम्हं
 यानागु भूल स्वीकार याना क्षमा फों वोसा ज्यू धया थें मती
 तःला चोन । माँम्ह वोगु मखु । माँम्ह दुकाय्गु मेगु लँपु मदु ।
 अदुमेसित धाल- बा ! जिगु खँ न्यना कन्हे छन्हु मेम ब्याहा
 या वने त्यल धया न्हिच्छि चाहिला बहनि सुंक लिहाँ वा ।
 धात्थें ब्याहा याय्गु मखु ।

वसिटुकं काय् नं धा थें वाइम्ह जुया चोन । काय्याके

मन्यसे छुं याइ मखुम्ह । कन्हेखुनु सुथे कायं गथे धाल अथे हे
 त्वाले चोपिन्त धया वन । थो खँ कलामेस्या न्हाय्पने थ्यन ।
 व मिसाया छु याय् छु याय् जुल । आ धासा व मिजं नं जित
 चाकर या वइ मखुत । मजिल धका काय्मेसिथाय् वना धाल—
 ए वाउ ! छंगु हे भरोसा खः । जिगु जीवन स्यनीन । छं छिमि
 अबुयात धया ब्यु जि मखुगु पाप कर्म याय् धुन । माफि ब्यु ।
 जि हानं अज्योगु ज्या याय् मखु । छिमि वाज्यायात नं बाँलाक
 सेवा याय् धया ब्यु ।

काय्मेस्या गथे मती तल अथे हे जुल । कायं मांयागु खँ
 स्वीकार यात । बहनि अबुम्ह छेँ लिहाँ वेवं धाल—वा !
 मांयात छेँ सःता तसां जिल । आ वं थःगु गलित थुइका
 षश्राताप चाया क्षमा फोना चोन । न्हापा थें मभिम्ह जुइ मखुत
 हँ । न्हाथे हे धासां ब्वाया थः कला जा खः नि । हानं जि नं
 माँ खः ।

वसिटुकं धाल—पुता ! छं अथे हे इच्छा खः सा छिमि
 माँयात सःता हति । काय्म्ह वना मांम्ह सःता छेँ बोना हल ।
 छेँ थ्यनेवं ससबु व थः भातयाके हूहू खोया क्षमा फोन । अबले
 निसें व छेँ लक्ष्मीं बास काल ।

थ्व वाखने कलाया खँ न्यना यक्को मखुगु ज्या याय त्यंगु
 खः । विवेक दुम्ह मचां बचे याना छेँ भिका बिल । कलाया
 जक खँ न्यना मखुगु ज्या यात धाय्वं मिसातेगु नं नां
 बाँमलाइ, मिजंया बुद्धि नं स्यन धका दोष लगे याइ । अथे
 धका कलायागु खँ न्यने मज्यू धयागु मखु । भिगु खँ न्यने ज्यू ।★

दोष जक खनेगु पह

संसारे आपालं धया थें मनुतेके दुगु पह खः करपिनिगु दोष जक खना चवनीगु । करपिन्त निन्दा जक याय्गु पह । मेपिनि दोष माले न्ह्या अज्योगु ज्या थःम्हं याना च्वं ला कि मच्चं । थःके व दोष दु लाकि मदु । थुखे पाखे मनुते ध्यान मदु । करपिसं छु या मया पाखे जक च्यूता तः ज्वी । थ्व छगू सारा बेश व समाजया भयङ्करगु सरूवा रोग खः । थःम्हं खुनु छुं याय् मफु याना च्वपिन्त फन नातिकृति दोष छाया ? घूस नया च्वंमेस्यां थम्हं न्ह्याक्व नसां ल्या मदु । करपिसं नगु खन कि .. । थम्हस्यां ध्यवा व वस्तुया हिनामिना न्ह्याक्व यासां सुनानं मस्यू पह पिकया क्वाप्प याइ । तर मेपिसं सेवा याना मेवा नया च्वने थें नलं अनेक खँ । छुं भति नगु सह याय् मफया लाको पाको दोष बिया हाला च्वनी ।

थन धयागुया माने थ्व मखु कि घूस ने ज्यू, वस्तु व ध्यवा हिनामिना प्राय् ज्यू । थन वस्तु व ध्यवा हिनामिना थम्ह याना नं करपिन्त जक दोष बिया च्वनीगु बानिया बारे जक धयागु खः । समाज सेवा याइपिसं थज्योगु अनैतिक ज्या याय् जि हे मज्यू ।

संसारे गुलि गुलिस्यां वुसें ज्वना वोगु कोसः थें करपिनिगु दोष जक खनेगु पह नं दु । गथे जुया थज्योगु पह दया वल थुगु वारे अन्वेषण व अनुसन्धान (रिसर्च) याइपि पिहाँ मवोनि थें च्वं । प्वा व छचों चिरफार याइपि डाक्टरत दु । तर थज्योगु मनोवृत्ति गथे जुया दया वल धयागु पी.एच.डी. याना डाक्टर जूपि सुं मद्दु । धर्म प्रचारया लागी बाखँ कना ज्वीपिके नं करपिनि दोष मालेगु पह खने दु ।

की छें छें नं माजु व भौपिनि बिचे ल्वापु जुया च्वनीगु मांम्हं थः म्ह्याय्यात सुंक तया तै । म्ह्याय्नं न्ह्यागु यासां, न्ह्याक्व सुंक च्वंसा नं ज्यू । तर भौमचां मज्यू । भौमचायागु जक दोष खंका ल्वापु पिकया च्वनी । आखिरे भौमचा व म्ह्याय्मचा नं वहे तुं खः । थः छें म्ह्याय्मचा, बिया छ्वे धुन कि भौमचा ज्वी । म्ह्याय्मचायात थः छें छचला मतसा भातपिथाय् गथे तालीम ज्वी । थ्व फुकं करपिनिगु दोष जक मालेगु बानि दुगुलि ल्वापु पिहाँ वया च्वंगु खः । थथे धका (ज्या हे मयासे) ज्या खुनित मद्दुगु मखु ज्याखुँत नं दु । थन खँ विशेषं करपिनिगु दोष जक खनेगुया वारे खः । दोष बीपिसं न्ह्यागुं ज्या याइपिन्त नं दोष जक बिया च्वनी । थज्योगु पह न्हापा बुद्धया पालेयापि मनूतेके नं दु । थन बुद्धया पालेयाम्ह अतुल धयाम्ह उपासकया पहया वारे खँ न्ह्यथने त्यना ।

दोष जक बीम्ह उपासक

श्रावस्तीस अतुल धयाम्ह उपासक छम्ह दु । व धासा नायो ज्वी मास्ते वोम्ह थें च्वं । उकि व न्यासःम्ह (५००) पासापि

व्वना बाखँ न्यने धका रेवत धयाम्ह महास्थविर भिक्षुयाथाय् वन । अबले वसपोल रेवत भन्तेया खँ मल्लाय्गु अधिष्ठान याना च्वना विज्यागु जुया च्वन । अतुल धयाम्ह उपासक नायो जुया वसपोलयात धाल- भन्ते, थुपि न्हूपि छुं मस्यूपि जुया बाखँ छक न्यंके धका व्वना हया । कृपा तथा बाखँ कना विज्याहुँ ।

भिक्षु रेवत महास्थविरं खँ मल्लाना धका धया विज्यात । लाटा भाय् याना विज्यात धका अतुल उपासकया तँ पिहाँ वल । भिक्षु जुया नं बाखँ मकने धयागु दु ला ! जिमि गज्योगु ज्या तोता बाखँ न्यं वयां न्वहे मवा । छुं भतिचा जूसां कने म्वाला धका दोष ब्यु ब्युं महास्थविर सारिपुत्र भन्तेयाथाय् न्यासःम्ह पासापि व्वना वन । व नायो ज्वीत सनाच्चंम्ह खनि ।

सरासर व उपासक सारिपुत्र भन्तेयाथाय् वना वन्दना याना धाल- भन्ते ! थुपि छुं मस्यूपि, संगत मदुपि न्यासः मछि व्वना बाखँ हे न्यने धका रेवत महास्थविरयाथाय् वनां वसपोलं न्वं हे मवा । छु पह धयागु । बाख कने मसःपि भिक्षुपि छु याय्त ? उकिं भन्ते छपिसं कृपा तथा उपदेश बिया विज्याहुँ, थुपि अज्ञानोपिनि मने दुने थ्यंक दुहाँ वंक ।

महास्थविर सारिपुत्र भन्तेन अभिधर्मया बाखँ ताहाक याना कना विज्यात । (अभिधर्म धयागु चित्तया बारे व्याख्या याना तःगु. लोभ सहगत चित्त, द्वेष सहगत चित्त व चित्त भिना वइगु व मभिना वइगु इत्यादि मनया खँ खः) ।

अभिधर्मया खँ व अतुल उपासकं छुं मथू । उपासक सां ज्ञानं पक्काम्ह मखु । नायो जुया न्यासःम्ह मनूत मुंका उखँ

थुखें ज्वीत सना च्वंम्ह खनि । थनं नं दना सारिपुत्र भिक्षु साप
विद्वान व बांलाक बाखँ कने सःम्ह धागु ला छत्ति मखु । बाखँ
कंगु छुं हे मथू । हानं गपाय् हाकः याना बाखँ कना च्वंगु ।
न्यना च्वंपिनि गवले जक सिधेकी धया थें आय् बू ।

अनं वना सरासर आनन्द महास्थविरयाथाय् वन । अन
वना धाः वन- भन्ते ? जि थुपिं छुं मस्यूपिं व्वना रेवत भन्तेया-
थाय् वना वसपोलं न्वं हे मवा । अनं सारिपुत्र महास्थविरयाथाय्
वना बाखँ कना विज्याहुँ धयां ला थपाप् हाकः याना अभिधर्मया
खँ कना हल । छुं नं मू । आः छपिसं थुपिं अज्ञानितेत्त बांलागु
बाखँ कना विज्याहुँ ।

आनन्द महास्थविरं चिकिचा हाकगु बाखँ छत्वाचा कना
विज्यात । छत्वाचा जक लु हे मधक प्वा मजाय्क ने थें बाखँ
कन धका वसपोलयात नं दोष विया भुनु भुनु हाला भगवान्
बुद्धयाथाय् वना जूगु खँ फुकं कन । भगवान् बुद्धं व उपासकयात
धया विज्यात-

पोराणमे तं अतुल - - नेतं अज्जतनामिव
निन्दन्ति तुम्हिमासीनं - निन्दन्ति बहु भाणितं
मित भाणम्पि निन्दन्ति - नत्थि लोके अनिन्दितो ।

अर्थ- हे अतुल ! थ्व आयागु जक मखु पुलांगु खँ खः । खँ
मह्लामेसित नं (पाक धाइ), आपा खँ ह्लाइमेसित नं वाथः
(खँ गुलु धाइ) पाय्छि ज्वीक खँ ह्लाइमेसित नं निन्दा याइ ।
निन्दा व प्रशंसा ह्लापां निसें दया च्वंगु खँ खः । निन्दां वचे
जूपि सुं मद्दु ।

हे अतुल, मनूतसें चन्द्र सूर्य व पृथ्वीयात हे निन्दा याय्गु मतोतू । निभा तोसा तांन्वेक निभा तोया च्वन धाइ । निभा ला मतोसा अलछिनाम्ह सूद्यो निभा हे मतो का इत्यादि धया ब्वो बिया च्वनी । बुद्ध थें ज्यामेसित हे दोष बिया ब्वो बीगु बाकि मत । उकिं थ्व संसारे निन्दां बचे जूपिं सुं मद्दु ।

(धम्मपद अर्थकथा)

थोंकन्हे नं उपासक धापिं दु दान बिया नं च्वं, बाखँ न्यना नं च्वं, तर उपासकं धागु खँ भिक्षुं न्यंसा व भिक्षुयात माने याइ । मखुसा ताले मलाम्ह भिक्षु धका दोष बिया निन्दा याइ । थम्हं धयागु खँ जक न्यंसा दुने भ्वाथम्ह जूसां साप तःधम्ह विद्वानम्ह भिक्षु धका प्रशंसा याइ । थ्व छु पह मस्यू ।

अतुल उपासकयात धया विज्यात—मूर्खपिसं न्ह्याको प्रशंसा यासा नं, निन्दा यासा नं छुं मू (महत्व) मद्दु । बुद्धिवानपिसं निन्दा यासा जक महत्व दु । अहा ! बुद्धया खँ गुलि बांला !

लोभी पह

गज्योगु पह थो लोभी पह न्ह्याको दुसां मगागु । अरब ध्यवा दुसां सन्तुष्ट मज्जुगु पह । तृष्णाया भूतं दुबिना हे मखा जुइ थो लोभी पह दया च्वंगु । ने मखंमेस्यां छछा नेत लोभयागु तःधंगु खँ मखु । थन धन दुपिनि अनेक प्रकारया ब्यापार याना न्ह्याको दुसां मगागु लोभी पहया खँ खः । लोभीमेसित आशा-कुति धासां छुं मपा । लोभ चेतना दत धाय्व करपनिगु पुलां पुलांगु वस्तुइ, ध्यवाय् ह्ला ताहाक ज्वीगु । अथे धयागु खुया कायगु पह दया वइगु । आः थन त्यागीम्ह तपस्वी छमेसिगु लोभी पहया खँ न्ह्यथने ।

न्हापा न्हापाया खँ खः । वाराणसी देशे ब्रह्मदत्त जुजुया पाले छथाय् गामे तपस्वी छम्ह कुटीचा छगू देका चोंचोन । छम्ह श्रद्धालु उपासकं व ऋषीयात मेगु हे आश्रम छगू देका थःगु छेँ बोना यंका साक्क भोजन याका सेवा याना तल । उपासकया व तपस्वी प्रति साब विश्वास जुल । व उपासक धासा लुँ यक्वो दुम्ह जुया चोन खनि । उपासकया छेँ खुँ वइगु भय जुया लुँ जोना तपस्वीया आश्रमे छथाय् जमीने गाम्हया लुँ स्वथना धाल- भन्ते ! छपिसं थो थन स्वथनागु लुँ खँ मखुला ?

तपस्वीं धाल- उपासक प्रव्रजित त्यागीपिन्त अथे धाय् मज्यू, थन आमथे स्वथने नं मज्यू । जिपिं करपिनिगु चीजे लोभ याइपिं मखु । उपासकं धाल- उकिं ला थन लुँ सोथने हयागु । छेँ खुँ खुया यंकीगु भय दु । तपस्वी प्रति पक्का विश्वास याना उपासक पिहाँ वन ।

ठगी तपस्वीं मती तल थुलि लुँ दुसा ला जीविका याय्त गा हे गा नि । तन्हु हे अन मचोसे व लुँ कया बिचे लेँ छथाय् लुँ गारे याना वल । छन्हु भोजन याः वंभले उपासकयात धाल- छिं यक्को सत्कार याना जित सेवा यात । छिगु गुण लोमंके फेमखु । थन चोनागु यक्को दत । प्रव्रजितपिं छथासं यक्को चोने मज्यू । माया लगे जुइ यो । ऋषिपिन्त थुजोगु मोहे चोने मज्यू । आः जि वने न्है धका विदा काल । उपासकं गुलिं नं बिन्ति यात तोता बिज्याय् मते धका । तर तपस्वीं खँ मन्यं । मजू । गामं पिने तक ऋषीयात तया नं वल ।

व तपस्वी भचा उखे थ्यंक वने धुंका उपासकयात क्कंग लाय् माल धका थःगु जटाय् सुपः छपु तक्यंका हाकनं उपासक याथाय् वन ।

उपासकं न्यन- भन्ते छाय् लिहाँ बिज्यानागु ?

तपस्वीं धाल- खः उपासक, छंथाय् बैगले चोंगु सुपः छपु जिगु जटाय् प्यपुना वल । प्रव्रजितपित मबिइकं काय्गु उचित उकिं थो सुपः छपु तः वयागु ।

उपासकया मती वन, धन्य ! धन्य ! ! खः त्यागीत, गुलि जक शंका जूगु । जावा सुपः छपु हे मबिइकं काइ मखु । धन्य !

धन्य!! धका वन्दना याना ऋषीयात विदा विया छोट । अवले लाक्क बोधिसत्व खेप या वंम्ह वहे उपासकया छेँ बाय् चों वया चोन । तपस्वीया खँ न्यना चोमेसिया मती वन- थों पक्का नं उपासकयागु छुं नं छुं ठगे याना यंकल जुइ । थथे मती तथा बोधिसत्व बंजानं न्यन- भो भाजु, छि व तपस्वीयात छुं चीजत नासु ते यंका तथागु दुला ?

उपासक धाल- असल्फि सच्छि तया थकागु दु ।

बोधिसत्वं धाल- एसा व लुँ मन्त का याकनं सो हूँ ।

व उपासकं तुरन्त आश्रमे वना गा म्हुया सो बले असल्फि छगू नं मदु ।

बोधिसत्वं धाल- छंगु आम लुँ मेपिसं कागु मखु वहे त्यागी पहम्ह लोभी तपस्वीं कागु । ब्वाय् वना जोने माब्र वयात । निम्हं ब्वाय् वना तपस्वीयात जोना दाय् फक्को दया वयाके च्वंगु लुँ कया हल । बोधिसत्वं धाल- सुपः छपु हे मबिइकं काय् मज्यू धका लिब ते हइमेस्या पह थो ला ? लुँ खुया काय्त् मछा नं मजू । थुक्क । थो तपस्वीया मज्योगु चरित्र । छु पह ? ठगी पह । (कुहक जातक)

माल्पा लोभी भिक्षु

मेगु नं बुद्धकालीन जूगु लोभी पहवा घटना छगू न्ह्यथने । श्रावस्ती काण माता धयाम्ह श्रोतापन्नम्ह उपासिका छम्ह दु । वया म्हाय् छम्ह दु । म्हाय्यात योग्यम्ह मिजं माला विया छोट । छुं दिन लिपा म्हाय्म्ह थःछेँ निन्हू प्यन्हुया लागी चाह्यू वल । तन्हू मछि दसेलि भातमेस्यां सःतिके दल ।

म्ह्याय्मेस्यां मांमेसिके न्यन- वने ण्हि मां ।

मांमेस्या माया वना धाल-मैचा थःछेँ चोंचोंगु तःन्हु दत ।
भातपिथाय् म्हया म्हछि वने मज्यू । माल्पा भचा जोना हुँ
धका माल्पा छुना चोन । अथे माल्पा छुना चोंबले भिक्षु छम्ह
पात्र (गोल्पा) जोना भिक्षा वल । मरि छू लिसे भिक्षुयातनि
तया विल । पात्र जाय्क कया वना नया सोत । माल्पा साव
सात । व भिक्षुं थो खँ मेपिं पासापिन्त नं कन । मेम्ह भिक्षु
नं तुरन्त पात्र जोना वन । वयात नं बिया हल । वं नं मेपिन्त
कन । मेम्ह नं माल्पा नेगु आशां वहे छेँ पात्र जोना वन ।
थुकथं प्यम्ह लोभीपिं भिक्षुपिं वना माल्पा दक्को कया हया नल ।

उखे जिजा भाजुं स्वम्ह तक मनु छोया हल नं याकनं
मवोसा मेम्ह ब्याहा याय्गु जुल धका धया हल । थुखे मांमेस्या
माल्पा भचा जोना हुँ मै धका म्ह्याय्यात ताउ विइका चोन
उखें खबर वल- मेम्ह ब्याहा याय् धुन छ वे म्वाल । थ्व खँ
न्यना म्ह्याय्म्ह ह्वाँय् ह्वाँय् खोल । लोभीपिं भिक्षुपिसं माल्पा
फोना नगुलि फलानामेसिया म्ह्याय्म्ह भातपिथाय् वने मखन
धयागु खँ प्रचार जुल । उपासिकाया म्ह्याय्मचा खोया चोंगु
न्यना भगवान् बुद्ध विज्याना विचा या विज्यात हँ । अबलेया
भिक्षुपिनि गज्योशु पह ? माल्पा दक्को विइम्ह उपासिकाया
नं छु पह ? (वब्बु जातक)

लोभीपिं काय्पिं

भगवान् बुद्धया पाले ब्रह्मू छमेस्यां च्यागू लाख दाँ मध्ये
प्यंगू लाख दाँ प्यम्ह काय्पिन्त इना विल । काय्पिं प्यम्हसिनं
अबुया चाकर याना मेगु प्यंगू लाख दाँ नं ह्येका काल । बुढा-

याके छुं मन्त । तःधिकम्ह काय्याथाय् चोचोन । ला बला
लिपा भौमचां घुकि न्यंका हल । तःधिकम्ह काय्यात जक
सम्पत्ति वियागु अपो ला ? मेपिन्त नं ब्यूगु दु । थन जक गुलि
चोनेगु ? बुराया मन सुकू गन । माहिलाम्ह काय्याथाय् वन ।
अन ला बला जक छु चोने लाइ भौया घुकि न्यने माल ।
साइलाम्ह व कांछाम्ह काय्याथाय् नं वहे खँ । छेँलं पिहाँ
वना फल्चा वाय् जुल । भ्यगचा जोना फोना ने माल । भगवान्
बुद्धयाथाय् वना तिनि बुराया जीविका बांलाक चले जुल ।

मनूते गज्योगु लोभीपह । अबुयागु सम्पत्ति कया नं
अबुयातन्तुं छेँलं पितना छोय्गु गज्योगु नुगः । थो छु पह ! थो
जुल भगवान् पालेसिगु घटना ।

थौंकन्हे नं काथाय् करोडं दुपिनि अज्योगु घटना जुया
चोन । बुरा जुल धका न्हून्हूगु ततःखागु छेँ काय्पिनि नामे
चोया इना विल । गुलि म्हाय्पि भौपिनि नामे चोया विल ।
थःपि पुलांगु छेँ स चोच्चन । पुलांगु छेँ नं चोया विल । मां
बौया मतिना मखा । मां-बौया काय्पिनि विश्वासं व मायां
चोया विल । दँ वदँ लिपा तःधिकम्ह काय्याथाय् नं च्वने मफु ।
भौया घुकि न्यने माल । चिकिधिम्ह काय्याथाय् नं बहे ताल ।
थो नं लोभी पह मखा धाय् माली ।

गुलिस्यां कलाया नामे छेँ बुं चोया विया तल नं छेँ व बुं
फुकं जोना मेम्ह भात नाला लोभी जूगु घटना न थौंकन्हे न्यने दु ।

गुलिस्यां थः विश्वासपि धका छुं वस्तु नासु तेयंता तःसा
पचे याना लोभी पह पिकया च्वपि न यक्कों दु । संसारया
मनूतेगु चरित्र विचित्र खः ।

धर्मकीर्ति प्रकाशन :-

नेपाल भाषा :-

- १) बुद्धया किनिगू विपाक
- २) अभिधर्म भाग-१
- ३) मैत्री भावना
- ४) ऋद्धि प्रातिहाय
- ५) योह्य म्हाय
- ६) पञ्चनीवरण
- ७) बुद्ध धर्म
- ८) भावना
- ९) एकताया ताःचा
- १०) प्रेमं छु ज्वी ?
- ११) कर्तव्य
- १२) मिखा
- १३) बुद्धया अग्निम यात्रा-१
- १४) " " " -२
- १५) त्रिरत्न गुण स्मरण
- १६) परित्राण
- १७) कर्म
- १८) प्रार्थना मंत्र
- १९) बाखें भाग-१
- २०) " " -२
- २१) " " -३
- २२) मत्ति भिसा गति भिनी
- २३) बौद्ध ध्यान
- २४) पञ्चशोल
- २५) हृदय परिवर्तन
- २६) ह्यागंयाह्य गुरु सु ?
- २७) बांघिसत्व
- २८) शाक्यमुनि बुद्ध
- २९) अनत्त लक्षण सुत्त
- ३०) वासेट्टी थेरी

- ३१) धम्मचक्कववत्तन सुत्त
- ३२) लक्ष्मी द्यो
- ३३) महास्वप्न जातक
- ३४) अभिधर्म भाग-२
- ३६) बाखेंया कल भाग-१
- ३६) " " " -२
- ३७) जातक बाखें
- ३८) राहुलयात उपदेश
- ६९) अहिंसाया विजय
- ४०) प्रौढ बौद्ध कक्षा
- ४१) मूखंहा पासा मज्जू
- ४२) बुद्धया अर्थनीति
- ४३) श्रमण नारद
- ४४) शान्ति व मैत्री
- ४५) उखानया बाखें पुचः
- ४६) पालि भाषा अवतरण
- ४७) पालि प्रवेश
- ४८) चमत्कार
- ४९) मणिबुड जातक
- ५०) चरित्र पुचः

नेपाली भाषा :-

- १) बौद्ध प्रश्नोत्तर
- २) बौद्ध दर्शन
- ३) नारी हृदय
- ४) बुद्ध शासन हो इतिहास
- ५) पटाचारा
- ६) ज्ञानमाला
- ७) बुद्ध र उहाँने विचार
- ८) शान्ति
- ९) बौद्ध ध्यान

थाकू : शाक्य प्रेस, ॐ बहाल, काठमाडौं । फोन : १३६०४